

PÖRSSI

Laskua lähes kautta linjan

Startel Helsinki

Helsingin pörssin syyskuu päättyi laajaan laskuun. Myös muualla Euroopassa suunta oli selvästi alaspäin, kun Italian populistihallituksen paisuva budjetti huoletti sijoittajia. Eurooppalaisosakkeiden kurssit kuvaava viiteindeksi Stoxx 600 liikkui illalla 0,7 prosenttia

miinuksella. Eniten olivat painuneet pankkien ja vakuutusyhtiön osakkeet. Helsingin pörssissä vaihdetuimpien osakkeiden OMXH 25 -indeksi oli saman verran miinuksella. Vaihtoa kertyi 602 miljoonaa euroa, josta vaihdetuinta eli Nokian oli 84 miljoonaa euroa.

▲ Nousijat, Suomi, %

P-Karjalan Kp (LP)	+9,76
Tecnotree (T)	+4,73
Consti Yhtiöt	+4,15
Bitium	+4,03
Basware	+3,49
Endomines AB (LP)	+3,33
Keskisuomalainen A	+2,52
Rapala VMC	+2,29

▼ Laskijat, Suomi, %

Tullikivi A	-4,39
Tieto	-3,41
Martela A	-3,41
Digitalist Group	-2,51
Biohit B	-2,48
Stora Enso A	-2,33
UPM-Kymmene	-2,20
Fortum	-2,17

Maailman osakemarkkinat

Lontoo FTSE	7524,06	-0,28
New York DJIA	26486,91	+0,18
Nasdaq Composite	8059,72	+0,22
Pariisi CAC 40	5503,25	-0,67
Frankfurt DAX	12263,25	-1,39
Tokio Nikkei	24120,04	+1,36
Sao Paulo	79761,34	-0,30
Zürich SMI	9088,80	-0,26

Timo Helenius (vas.) ja Stephen van Heerden sanovat, että yritys kaipaa Paraisilla uusia työntekijöitä, vaikka iso osa tuotannosta on robotisoitua.

Kohisten kasvava LM-Dental on Paraisten paras veronmaksaja

Pääasiassa hammashoidon käsi-instrumentteja valmistava LM-Dental tekee kasvuhyppäystä digitalisoimalla hammaslääkärin työkaluja.

Timo Anttila
Turun Sanomat, Parainen

Paraisten kaupungin suurin veronmaksaja ei löydy kalkkikivilouhoselta tai vuorivillatehtaalta, vaikka niin voisi helposti luulla. Suurin veronmaksaja löytyy modernista tehdas- ja toimistorakennuksesta, joka sijaitsee Turusta tullessa vähän ennen Parainen keskustaa. LM-Dental teki tammikuun lopussa päättyneellä tilikaudellaan noin 13 miljoonan euron liikevaihdolla 3,4 miljoonan euron liikevoiton. Verottaja kiitti ja pokkasi yrityksen kirjanpitäjää liki 700000 euron yritysveron maksamisesta. – Me olemme osa suomalaista Planmeca-konsernia, ja sen pääperiaatteita on, että veroja ei keinoitekoisesti vältellä ja että verot maksetaan siellä, missä tulokin tehdään, LM-Dentalin toimitusjohtaja Timo Helenius selittää. Planmeca on Heikki Kyöstilän vuonna 1969 perustama perheyriutus, joka on vuosien saatossa kasvanut yhdeksi maailman johtavista hammashoitoteknologian valmistavista yrityksistä. Kyöstilä on Suomen

rikkaimpia ihmisiä, ja jokin vuosi hänen omaisuutensa arvoksi mitattiin noin 2,6 miljardia euroa, jolla summalla hän nousi maailman rikkaimpien ihmisten listalla sijalle 612. – Nyt näistä on tullut alan standardeja, mutta me olemme kehittäneet tuotteitamme edelleen. Me haluamme olla alan Rolls-Royce, kallein mutta myös selvästi paras, Helenius sanoo. – Nyt yritys on ottamassa uutta kasvupyrähdystä ja yrittää laajentaa asemaansa Yhdysvalloissa. Viime tilikaudella LM-Dental sai myyntiä Yhdysvaltoihin reilun puolen miljoonan euron verran, mutta kuluvalle tilikaudella miljoona euroa voi jo mennä rikki. Kasvua haetaan erityisesti instrumenttien seurannan LM-Dental Tracking System -järjestelmän avulla. – Hammashoito on aika konservatiivinen ala, eikä digitaalisoitua ole päässyt siihen oikeastaan vaikuttamaan. Me olemme kehittäneet järjestelmän, jossa instrumentteihin asennetaan rfid-sirut. Niiden avulla pystytään seuraamaan ja varmistamaan muun muassa se, ettei instrumentti mene ilman desinfiointia toisen potilaan suuhun. Tällaista ei ole

optimoidumpi muoto. Uut-
toivat myös elastinen pinta,
instrumenttien keveys ja väri-
koodit. – Nyt näistä on tullut alan standardeja, mutta me olemme kehittäneet tuotteitamme edelleen. Me haluamme olla alan Rolls-Royce, kallein mutta myös selvästi paras, Helenius sanoo. – Nyt yritys on ottamassa uutta kasvupyrähdystä ja yrittää laajentaa asemaansa Yhdysvalloissa. Viime tilikaudella LM-Dental sai myyntiä Yhdysvaltoihin reilun puolen miljoonan euron verran, mutta kuluvalle tilikaudella miljoona euroa voi jo mennä rikki. Kasvua haetaan erityisesti instrumenttien seurannan LM-Dental Tracking System -järjestelmän avulla. – Hammashoito on aika konservatiivinen ala, eikä digitaalisoitua ole päässyt siihen oikeastaan vaikuttamaan. Me olemme kehittäneet järjestelmän, jossa instrumentteihin asennetaan rfid-sirut. Niiden avulla pystytään seuraamaan ja varmistamaan muun muassa se, ettei instrumentti mene ilman desinfiointia toisen potilaan suuhun. Tällaista ei ole

LM-Dentalissa ryhdyttiin jo varhaisessa vaiheessa panostamaan käsi-instrumenttien ergonomiaan.

yhdekkään kilpailijallemme, järjestelmämyynnin johtaja Stephen van Heerden kertoo.

LM-Dental huvittautuu Yhdysvaltoihin yliopistojen kautta. Yritys on jo saanut järjestelmän myyntiä kahdeksaan johtavaan hammaslääkärinkoulutusta antavaan yliopistoon Yhdysvalloissa. – Tässä on ajatuksena, että opiskelijat tottuvat käyttämään opiskeluaikanaan meidän instrumenttejamme, jolloin he haluavat käyttää niitä myös valmistuttuaan, Helenius selittää.

FAKTA LM-Dental

- Perustettu vuonna 1973, siirtyi vuonna 1999 Planmeca omistukseen.
- Toimii Paraisilla, jossa sillä on 90 työntekijää.
- Ruotsissa toimii tytäryhtiö LM-Dental AB, jolla on 11 työntekijää.
- Valmistaa hammashoidon käsi-instrumentteja, niiden seurantajärjestelmiä, ultraää-
- ni- ja jauhepuhdistuslaitteita sekä oikomiskojeita.
- Noin 80 prosenttia tuotannosta menee vientiin.
- Päivientaluita ovat Pohjoismaat ja läntinen Eurooppa.
- Liikevaihto viime tilikaudella oli 12,9 miljoonaa euroa, liikevoitto 3,4 miljoonaa euroa.

Kananmunien tuotantokustannuksista jo lähes 60 prosenttia muodostuu rehukustannuksista.

Rehukulut kurittavat myös munantuottajia

Rehukustannusten nousu pystyttävä viemään kananmunien hintoihin, vaatii kananmunayhdistys.

Jukka Vehmanen
Turun Sanomat

Kananmunantuotanto on keskittynyt Lounais-Suomen alueelle, jonne kuivuus iski menneen satokautena rajusti. Kallilla tiloilla ei ole saatu omilta pelloilta riittävästi satoa varmistamaan kanojen rehunsainta seuraavan vuoden ajaksi, joten rehuviljaa joudutaan ostamaan muualta. Viljasadon niukkuus nostaa rehuviljan hintaa, mikä näkyy kotieläintuotannon tuloksen heikkenemisenä. Kananmunien tuotantokustannuksista jo lähes 60 prosenttia muodostuu rehukustannuksista. Tuotantokustannukset ylittävät tuotot. Kananmunayhdistyksen vetoaakin kaikkiin toimijoihin kananmunien hintojen pikaiseksi nostamiseksi koko tuotantoketjussa rehukustan-

nusten nousun johdosta. Rehuvalmistajat ovat joutuneet jo nyt nostamaan rehujen hintoja elokuun alusta lähtien säännöllisesti.

Kananmunan tuottajien rehukustannus on yhdistyksen mukaan noussut tammikuuhun verrattuna 21 prosenttia. Esimerkiksi 20000 kanan kerroslattianalassa tappiota syntyy tällä hetkellä vallitsevilla rehuhinnoilla vuodessa jo noin 46000 euroa enemmän kuin tammikuun tilanteessa. Kananmunayhdistyksen mukaan huono satokausi tulee vaikuttamaan rehuviljaa käyttävien tilojen talouteen aina seuraavaan sadonkorjuuseen eli ensi syksyyn saakka. Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan keskimääräinen kananmunien tuottajahinta on laskenut viimeisten viiden vuoden aikana noin 16 prosenttia. Kananmunayhdistyksen mukaan tuottajien kate on siis pienentynyt vuosi vuodelta. Nyt lisäkustannuksia syntyy rehujen hintojen nousun vuoksi.

Forssan Kirjapaino myytiin Pohjois-Karjalan Kirjapainolle

HELSINKI Pohjois-Karjalan Kirjapaino on ostanut forssalaisen painotalo Forssan Kirjapainon koko osakekannan. Asiasta kertoo Pohjois-Karjalan Kirjapaino tiedotteessaan.

Kauppahinta on 2,0 miljoonaa euroa. Yritysosto toteutuu osakekauppana. Forssan Kirjapainon liikevaihto oli viime vuonna 22,6 miljoonaa euroa ja liikevoitto 0,2 miljoonaa. Forssan Kirjapaino työllisti viime vuonna keskimäärin 131 henkilöä. Konsernin nykyisen henkilökunnan määrä kasvaa kaupan myötä noin 620 työntekijään, yhtiö kertoo. – Yrityskauppa vahvistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin painoimialan kasvua ja tukee merkittävästi yhtiön strategiaa olla Suomen johtava painoimialan yhtiö. Investoinnin avulla konserni vahvistaa asemaansa merkittävästi aikakausi- ja järjestölehtien painamisessa, kertoo Pohjois-Karjalan Kirjapaino.

Forssan lehti -sanomalehden kirjapaino myi vuonna 2013 Hämeen Sanomat Oy:lle. Startel

Toni Rannikko Raision talousjohtajaksi

RAISIO Elintarvikeyhtiö Raision talousjohtajaksi ja konsernin johtoryhmän jäseneksi on nimitetty Toni Rannikko. Yhtiö kertoo nimityksestä tiedotteessaan. Rannikko aloittaa tehtävässä ensi vuoden alussa. Hän siirtyy Raisioon lastinkäsittelylaitteita valmistavaan Cargotecin kuuluvan Kalmar Mobile Equipment -divisionan talousjohtajan tehtävästä. Rannikko on työskennellyt aiemmin myös Nokialla ja Nordeassa. Startel